

לע"נ
נתנאל בן
ציפורה
ושלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון

512

פרשת מקץ תשפ"ד

זיווג, אחפש משהו 'טוב' - אשה רעה כזו שבזכותה לא אראה פני גיהנום!...

הלך לשדכן ואמר לו שהוא מחפש זיווג מיוחד: אשה רעה עם כל ה'הידורים': כעסנית ורגזנית, עקשנית, רעת לב וכל שאר מידות 'טובות'...

השדכן היה נבוך מאוד. הוא רגיל שאנשים באים אליו ומחפשים אשה בעלת מידות טובות. אם רק שמעו עליה איזשהו חיסרון, מיד פוסלים את השידוך. מעולם לא נתקל באדם שמחפש אשה רעה... אך חשב לעצמו: רצונו של אדם זהו כבודו. אם זה רצונו של הצדיק מי אני שאעמוד בדרכו?!

הציע לו השדכן כל מיני הצעות, כולן היו נשים רעות, כל אחת רעה יותר מרעותה. אבל הן לא סיפקו אותו. חשב הצדיק בלבו: 'מן הסתם אפשר להשיג שידוך 'טוב' יותר!...

הלך לשדכן אחר ואמר לו: "נאמר בגמרא: 'אין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת'...אשה כזו אני מחפש!..."

אמר לו השדכן: "יש לי אחת כזו. שמה הרע הולך לפנייה: אשה רעה ואכזרית שבוודאי תדע למרר את חיי בעלה. אין פלא שעד היום היא לא מצאה את זיווגה".

אמר הצדיק: "אוהו, זה נשמע משהו 'טוב', אברר עליה".

הלך לברר עליה אצל שכניה ומכריה, וכולם ענו: "שומר נפשו ירחק ממנה! אצלה תאכל מרור כל השנה!..."

אמר הצדיק בשמחה: "מצוין! זה מה שאני מחפש. ברוך ה' מצאתי את זיווגי!".

למחרת החתונה המתין רבי לייב בסבלנות לשמוע צעקות, גערות... אולי איזה כסא מתעופף... שום דבר! שום צעקה, שום גערה... היא דיברה אתו בנימוס ובדרך ארץ, הכינה לו ארוחת בוקר טעימה. לאחר שסיים את הארוחה, ליוותה אותו לבית המדרש בכבוד רב. חשב לעצמו: 'נו, ככה זה בימים הראשונים... הכל רושם... נמתין כמה ימים ונראה!...' אולם שום דבר לא השתנה. היא התנהגה בדרך ארץ, כיבדה את הצדיק ושירתה אותו במסירות...!

חשב בלבו: 'מה קורה כאן? הרי חקרתי וביררתי עליה היטב וכולם סיפרו על רוע לבה ועל מעלייה?!'!

ויחלי מקץ עֲשֵׂתִים יָמִים (בא, א)

'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו', זה יוסף, 'ולא פנה אל רהבים', על ידי שאמר לשר המשקים 'זכרתני והזכרתני' התווספו לו שתי שנים (ב"ר פט, ג)

דברי חז"ל לכאורה סותרים מיניה וביה, שמתחילה אמרו שמאמר הכתוב: 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו' - מדובר על יוסף, הרי שיוסף היה בעל בטחון, אבל מיד אח"כ פירשו את סוף הפסוק: 'ולא פנה אל רהבים' - גם על יוסף שפנה לשר המשקים, והיינו שלא בטח בהקב"ה, מה הביאור?

ומפורסמים דברי מרן ה'בית הלוי' שיסד יסוד גדול, שכל מה שהתירה תורה לאדם לעשות השתדלות לפרנסתו [כמו שנאמר "וברכתך בכל אשר תעשה"], זהו רק לסתם בני אדם - שכדי שיוכלו להשקיט את רוחם וליבם, התירה להם תורה לעשות השתדלות לפרנסתם, שבזה הם יהיו רגועים ויוכלו להשליך על ה' יהבם, אבל מי ששלם לגמרי במידת הבטחון - אין לו לעשות השתדלות, אלא עליו לבטוח בה' שיזמין לו פרנסתו בלא טורח מצדו. וכל אדם לפי גודל בטחונו בה', כך יש לו למעט בהשתדלות, ואם ירבה להשתדל יותר מכפי שנצרך לו, זה כבר ייחשב לו לחטא.

ומעתה ביאר ה'בית הלוי' את דברי המדרש, שדווקא משום שיוסף היה בעל בטחון גמור, שעליו נאמר 'אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו', לכן הוא נתבע על כך שפנה לשר המשקים, כי לפי גודל בטחונו לא היה לו לפנות כלל אל רהבים ואפילו בדיבור קל, אבל אדם מן השורה בוודאי מותר לו לפנות לשר המשקים בבקשה כזאת שיזכרהו. אמנם גם הוא צריך להזכיר לעצמו שלמות מצוות ההשתדלות עדיין 'הגזירה אמת והחריצות שקר' - כלשון הרמב"ן (ע"ת-בראשית לז, טו).

* * *

סיפר הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: בתקופת הגאון מווילנא חי צדיק מופלג - רבי לייב סלונימר זצ"ל, שנודע בכינוי 'רבי לייב צדיק'. על צדקותו וחסידותו סיפרו מעשים רבים. אחד מהסיפורים הללו שמעתי מהרב פייבלזון.

הרעבעצן של רבי לייב צדיק הלכה לעולמה והוא חיפש זיווג שני. חשב לעצמו: 'הרי אמרו חז"ל: 'מי שיש לו אשה רעה אינו רואה פני גיהנום', וכיון שבלאו הכי אני מחפש לעצמי

וְיִוְסֵף הוּא הַשְּׂלִיטָה עַל הָאָרֶץ (מב, ו)

הצדיק שולט ברצונותיו ומכופף עצמו לרצון הבורא, ממילא אין כמוהו מתאים לשלט על יושבי הארץ ולקרבתם לעשיית רצון הבורא יתברך.

* * *

סיפר רבי שלמה לוינשטיין שליט"א: "הרב ישי וליס, מרצה בכיר ב'ערכים', סיפר לי סיפור מעניין מאוד. כדי להבין את הסיפור צריך להקדים הקדמה קצרה: כולנו יודעים, שיש בארץ כמה אתרי תיירות עיקריים, אך להווי ידוע כי ישנה עיר נוספת שהפכה לעיר תיירות - העיר בני ברק... בכל ליל שישי מגיעות לבני ברק קבוצות של תיירים, לא מחוץ לארץ, אלא תיירים מתל אביב... המרחק המנטאלי בין תל אביב לבני ברק נעשה כל כך גדול, עד שתושבי תל אביב באים לחזות ביצורים השונים מהם כל כך, והמוזרים בעיניהם כל כך, כאילו שאנו איזה שבט הזוי באפריקה..."

בכל ליל שישי אתה רואה קבוצות שלמות שמגיעות עם מדריכים. למדריך יש רמקול, והוא מדריך אותם - פה הכניסה לבני ברק, פה בית הכנסת הזה, זאת ההסטוריה, וככה ניראים הילידים... ממש תיירות לכל דבר וענין. וכמובן, הם הולכים לקנות טשולנט וחלות של מאפית ויז'ניץ..."

לרב ישי וליס היה שיעור קבוע באיזשהו קיבוץ. במשך שלוש שנים הוא ישב עם החברה שם, שבוע אחר שבוע במסירות גדולה..."

יום אחד, החברה האלה מהקיבוץ אמרו לרב וליס: "הרב, גם אנחנו רוצים לעשות את הסיור המפורסם בבני ברק. קח אותנו, ואתה תהיה המדריך".

"אני אחשוב על זה", הוא אמר, ובאמת חשב לא מעט. הוא ידע שיש לו אפשרות לקחת אותם לסיבוב הרבה יותר משמעותי מהסיבוב של איצקוביץ' וקוגל. הוא יכול להכיר להם ישיבות, להראות להם קצת מהמהות האמיתית. הוא תכנן תוכנית מסודרת, ובאמת לקח אותם לבתי כנסת וישיבות.

לקראת סוף הסיור הם הגיעו לביתו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וזאת היתה אטרקציה. הם נדהמו לראות שאפשר לגור בבית כזה פשוט ודל. לא רק שלא היה סיד על קירות הסלון, אפילו טיח כבר לא היה. הם נכנסו לחדרו של הרב, והרב וליס הציג אותם: "הרב, הם מקיבוץ בצפון, והם רוצים שהרב ידבר איתם". הרב שטיינמן ישב על המיטה. זאת היתה מיטת סוכנות. כשרצה להישען שמו לו כסא מאחור... רק לראות את זה, זה היה בשבילם סוף העולם... שוק תרבותי של ממש! הרב שטיינמן דיבר, אבל כל מה שאמר היה בהברה חצי אשכנזית, כך שהרב וליס עצמו בקושי הבין, והקיבוצניקים לא הבינו אף מילה.

חזר אל השדכן ואמר לו בטרוניה: "למה רימיתני? הבטחת לי אשה רעה וקשה, ומה הבאת לי? אשה כלילת המעלות!".

השיב השדכן: "שדכן ותיק אני, ורגיל אני להסתיר את חסרונותיהם של המשודכים. זה חלק מתפקידי... אולם האמן לי, המקרה שלך הוא הראשון שבו הצגתי את האמת לאמיתה, לא הסתרתי דבר...!".

תמה הצדיק: "אם כן, כיצד ייתכן שהמידע שמסרת לי על האשה שנשאתי אינו עומד במבחן המציאות?".

השיב השדכן: "מי יודע, אולי בזכות זה שהיא נישאה לצדיק היא הושפעה לטובה ותיקנה את דרכיה...".

הסתקרן השדכן והחליט לברר אצל האשה בעצמה. בא אליה ושאל: "בעלך הצדיק היה בטוח שהוא לוקח אשה רעה, והתברר לו שטעה טעות מרה...".

אמרה האשה: "מה הוא חושב לעצמו, שהוא יתחתן אתי ויתפטר מגיהנום בעולם הבא? אני לא אתן לו את התענוג הזה...".

מסקנת הדברים היא: מה שנגזר על האדם משמים הוא מה שיהיה! אם נגזר עליו לסבול לא יוכל להימלט מכך; אך מנגד, אם הוא ראוי לזכות לטוב הוא ירווה נחת ואושר... וכיון שחז"ל אומרים ש'זיווג שני' הוא לפי מעשיו של האדם, ממילא אותו צדיק היה ראוי לפי מעשיו לזכות לאשה טובה, ואז לא הועילו לו כל השתדלויותיו... הכל בגזירת עליון, וכל השתדלות לא תסייע לאדם לשנות את הגזירה, כי 'הגזירה אמת והחריצות שקר'.

[מתוך הגדש"פ 'יחי ראובן']

* * *

סיפור מפי בעל המעשה: "אני סופר סת"ם, ויש לי שעות מוגדרות שאז אני כותב ובשאר היום אני יושב ולומד. לאחרונה נקלעתי לחובות, וכדי להחזירם חשבתי לעצמי שאולי אני צריך להוסיף עוד כמה שעות לכתיבה. למדתי היטב שער הבטחון בספר 'חובת הלבבות', והתייעצתי עם רב האם אני צריך מדין חובת השתדלות להוסיף עוד זמן לכתיבה כדי לשלם את החובות. לאחר שאלת רב התברר לי שאני פטור, והחלטתי שבמקום להוסיף עוד שעות לכתיבה, אדרבה, אני אוריד חצי שעה מהכתיבה, ואת הזמן הזה אקדיש ללימוד. שבוע לאחר מכן אני מקבל הזמנה מאדם בחו"ל שרוצה להזמין אצלי ספר תורה, והמחיר שהוא מוכן לשלם, הוא פי שלש מהמחיר הרגיל שמשלמים לי כאן בארץ ישראל... וברוך השם בכסף הזה גם הצלחתי לחיות בחודשים אלו, וגם לשלם את כל החובות... האמונה וההוספה שהוספתי על לימוד התורה - ההיפך ממה שכולם עושים, שמורידים מהתורה ומוסיפים בכתיבה - עשו את שלהם... הראה לי הקב"ה שמי שלומד את תורתו ובוטח בו, יש לו דרכים רבות היאך לעזור לו ולמלאות חסרונו.

[מתוך 'ממשנתה של תורה']

אחרי עשר דקות נגמרה הדרשה, ואז אמר הרב ישי וליס: "הם רוצים שהרב יברך אותם". הרב שטיינמן שתק.

הרב וליס חזר שוב על הבקשה: "הרב, אם אפשר לברך אותם".

הרב שטיינמן אומר לו בנוכחותם - והפעם בעברית צחה להפליא, באופן ברור לחלוטין ובלי הברה אשכנזית: "אני לא נותן ברכה לרשעים".

"לא", נזעק הרב וליס, "הרב, הם לא רשעים, פעם בשבוע הם לומדים תורה".

אך הרב שטיינמן נותר איתן בסירובו. "הם שומרים שבת? לא. וחוף מזה, אני עוד זוכר שירדנו מהאוניה כשבאנו מבריסק, ואנשים מהקיבוצים באו כדי לחלן את האנשים. אתה אומר לי לא רשעים? הם רשעים, אני לא מברך אותם".

לא עזר שום דבר, יצאנו החוצה.

"אתה מבין מה הרגשתי?", אמר לי הרב וליס, "עבודה של שלוש שנים הלכה לפח! הייתי בטוח לגמרי שהם יתקשרו להגיד לי לא לבוא לשיעור בשבוע שלאחר מכן... למעשה, הם לא התקשרו אז באתי. חשבתי, מי כבר יבוא? אולי שניים שלושה אנשים? אבל לא, טעיתי, הכל היה כרגיל...".

הוא מסר את השיעור, ועבר בשלום. אחרי השיעור החליט הרב וליס לעשות 'בקרת נזקים'... הוא ביקש לדעת: "נו, מה אתם אומרים? איך היה הסיור?".

התברר שהם היו מרוצים מאוד.

- "וממה הכי נהניתם?".

- "הרב הצדיק הזה, שהבאת אותנו אליו - מזה הכי נהנינו".

- "מזה נהניתם? ואני פחדתי ש... זאת אומרת, ממה, בדיוק, נהניתם בביקור אצל הרב?".

- "תשמע, הבנו שהבאת אותנו לרב גדול. ראינו את הבית שלו, ואז הבנו עוד קצת. ראינו אותו - הבנו עוד קצת. כשיצאנו מהבית שלו, כולנו בדקנו באתרים לראות מי זה האיש הזה, ואז הבנו שמדובר באחד מגדולי הרבנים. אבל נהנינו במיוחד מדבר אחד - הוא לא ניסה להתחנף. הוא אמר לנו את האמת בפנים, ואנחנו נהנינו מזה מאוד. בן אדם ממרומי גילו לא מנסה לחייך אליך, לא מנסה לקנות אותך, אומר לך את האמת בפנים".

בזה לא נגמר הסיפור. הם דוקא כן רצו לקבל ברכה מהרב הצדיק הזה, ומאחר שהבינו שכל זמן שהם לא שומרים שבת, לא יוכלו לקבל ממנו ברכה, הם התחילו להתקדם בשמירת השבת.

"אתה מבין מה קורה פה?" אמר הרב וליס, "אתה עושה מאמצים, ונראה לך שהכל היה לריק וירד לטימיון, ובסוף מתברר שהאמת בדיוק הפוכה!".

המסקנה היא, שלצדיקים גדולי ישראל השולטים בעצמם וביצרים יש את הכוח והיכולת להשפיע על אחרים, וזה בדווקא בדרך האמת הברורה, ללא התרפסות וללא משוא פנים... [מתוך 'דורש טוב-חנוכה']

* * *

היה זה בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, כשאירופה כולה נרמסה תחת מגפי הקלגסים הנאצים, שהשליטו בכל מקום אימה ופחד. גם צרפת הגדולה נפלה בקרב והובסה בפני הצבא הגרמני, שהקים בה את מה שכונה 'שלטון וישי' - השלטון ששלט בצרפת בתקופת המלחמה. כדרכם של הנאצים בכל מקום בו דרכה כף רגלם, גם בצרפת החלו מיד בהצרת צעדי הציבור היהודי. כל מי שנמצא ברחובות צרפת ולא היה שייך לעבודה כלשהי בשירות המשטר הנאצי - חרץ בכך את דינו להישלח ברכבות המוות לאחד ממחנות ההשמדה. הדרך היחידה לשרוד את התנאים הקשים באותה עת, היתה להתקבל לעבודה במפעל כלשהו שתוצרתו משמשת את הנאצים, וכך ניתן היה לזכות בחיים.

באותה תקופה, נשים ונערות יהודיות רבות התקבלו לעבודה במתפרות שונות ברחבי פריז וגלילותיה, מה שהעניק להן אפשרת חיים. אחת מהנערות הללו היתה נערה צעירה בשם תמר קורנפלד, לימים הרבנית הצדקנית, אשת חבר לגאון הגדול רבי אהרן לייב שטיינמן זצ"ל. הנערה שמחה על שהצליחה להתקבל לעבודה, והחלה לבוא מדי יום יום לעשות את מלאכתה במפעל.

והי באחד הימים, ומנהל המפעל קרא לכל העובדות, וקבע כי העבודה תימשך בכל ימות השבוע, כולל יום השבת רח"ל. מיד החלה תסיסה בין הנשים היהודיות שעבדו במקום, היעלה על הדעת כי תיאלצנה לחלל שבת?! האם אשה או נערה יהודיה יכולה להסכים לכך?!

מנהל המפעל שם לב לכך, ומיד קם והכריז בטון נחרץ: "אשה שאינה מתעתדת לעבוד בשבת - שתקום ותעזוב את המפעל עוד היום! אינני מוכן להחזיק כאן עובדות שעובדות ששה ימים בשבוע בלבד!".

המנהל ידע היטב מה משמעות האיום, והיה בטוח כי הוא יעשה את שלו... כל בר דעת הבין שעזיבת המפעל - הינה למעשה בחירה מרצון בחיי בריחה, רדיפה ונדודים, מפחד השלטון הנאצי. שהות בצרפת בלי תעודת עובד - כמוה כהזמנה לנסיעה מהירה ברכבות המוות, בואכה מחנות ההשמדה! ובאמת, הנשים שמעו את האיום, ונרעדו. בצער רב ובכאב לב נוראי נאלצו להסכים לתנאים הקשוחים של מנהל המפעל, ולהסכים לעבוד שבעה ימים בשבוע.

כולן, חוץ מנערה אחת... הנערה תמר, היא לא הסכימה. מיד בשומעה את איומיו של המנהל, ארזה את תרמילה הקט והודיעה כי היא עוזבת את המפעל. בראש מורם ובגבורה יהודית הודיעה למנהל כי היא לא מוכנה לעבוד בשבת בעד כל מחיר שבעולם, ולפיכך היא קמה ועוזבת!. היא ידעה את המשמעות, הבינה את הסיכונים. ובכל זאת, האמונה שבערה בתוכה וכוחות נפשה לא הסכימו לכך שתעבוד בשבת, בכל מחיר שבעולם. היא ידעה שהיא נוטלת על עצמה סיכון לא פשוט ומחיר אישי לא קל - אבל בחרה מרצון לקום ולעזוב את מקום העבודה שהבטיח מחסה בטוח ומוגן!.

כשראה המנהל את אומץ ליבה וגבורתה של הנערה היהודיה, הודיע כי הוא מוותר רק לה על חובת העבודה בשבת. "לאחר שראיתי עד כמה בוערת בה האמונה בדתה היהודית ועד כמה היא מוכנה להקריב ולהתמסר למענה - אני משחרר אותה מכל עבודה בשבת, והיא תוכל להישאר במפעל במתכונת עבודה של ששה ימים בשבוע בלבד!".

[מתוך 'פניני פרשת השבוע' - כאיל תערוג']

וַיִּלְכֹּשׁ אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ (מא, מב)

יוסף משלו נתנו לו וכו' גוף שלא דבק בעבירה - וילבש אותו בגדי שש' וכו' (בראשית רבה פרשה צ' מא-מג)

מידותיו של הקב"ה הם 'מידה כנגד מידה', ו'במידה שאדם מודד - בה מודדין לו'. כך היא ההנהגה בעולם, הן לענין שכר ועונש הן לענין תיקון והסרת הקטרוגים והדינים.

* * *

סיפור מפי בעל המעשה: "בערב סוכות [תשע"ט] פרצה אצלנו שריפה בסוכה, ובחסידי שמים המרובים זה היה בבחינת 'שפך חמתו על עצים ואבנים', ולא היו שום נזק גופני לאף יהודי. אמנם כל הבגדים שלנו נשרפו כליל, ובחול המועד סוכות התירו כמה רבנים לבעלי חנויות לפתוח את החנויות של הבגדים כדי שנוכל לרכוש שם בגדים, שיהיו לנו בגדים להחליף. אחת מבעלי החנויות הגיעה ממרחק במסירות כדי לפתוח לנו את החנות, ולא רק זה, אלא שגם לא הרוויחה עלינו כלום, ומכרה לנו הכל במחיר הקרן..."

הסכיתו ושמעו מה זה 'מידה כנגד מידה'... בהושענא רבא היתה שריפה בחניון של שכונת 'גני גאולה' וניזוקו שם הרבה מחסנים שהיתה בהם סחורה יקרה מאד. בעלת החנות שמכרה לנו, ופתחה לנו במסירות ונתנה לנו גם מחיר טוב - גם לה יש שם מחסן גדול, וכשהגיעה לשם במהירות לבדוק את הנזק שאירע לה, התברר לה ולכל הסובבים - להפתעתם, שהמחסן שלה הוא היחיד שלא ניזוק בכלל! ואז ראו כולם עין בעין איך שהקב"ה משלם מידה כנגד מידה. היא דאגה למשפחה שניזוקה מחמת

השריפה והקלה מעליהם את הקושי, כמו"כ מדדו לה משמים שלא יהיה לה צער ושום קושי מחמת שריפה.

[מתוך 'ממשנתה של תורה']

* * *

סיפר הגר"א מן שליט"א: ילד תושב מונסי שסבל מבעיה ברגלו הגיע עם הוריו למרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל. מרן בירכו ברפואה שלמה. שאלתי את מרן: "מה יעשה משהו מיוחד ברגל, שיהיה זכות לרגל?". השיב לי מרן: "ילמד הלכות חול המועד". ההורים חשבו שרבנו לא שמע היטב, וחזרתי ושאלתי - "אבל משהו ששייך ישירות לרגל, מה יעשה?". שוב אמר רבינו: "שילמד הלכות חול המועד". ואז פתח וסיפר: "היו נשים חרדיות שעובדות בבנק שקיבלו כאב ברגל. שאלתי האם הן עובדות בחול המועד והשיבו שכן, אמרתי להן שיפסיקו לעבוד בחול המועד, והם שמעו והפסיקו לעבוד, והכאבים הלכו להם ונעלמו".

אמרתי לפני רבנו: "אחד שהיו לו כאבי רגלים, ורבנו אמר לו שילמד הלכות חוה"מ, וכתב לי שלומד כמעט כל יום מעט קיצור הלכות חול המועד ולא נהיה יותר טוב. אפשר שזה מחמת שלומד רק 'מעט' ורק 'כמעט' כל יום?". והשיב: "שילמד הלכות חול המועד ויבוא להיבחן אצלי".

במקרה אחר של בעיה ברגל שחזרה על עצמה, אמר רבינו: "ילמד פרק 'כיצד הרגל' בבא קמא - גמרא רש"י תוספות".

שאלתי את רבנו: "בחור יש לו דלקת ביד והרופאים אינם יודעים את הטיפול בזה, מהו 'יד ביד' כאן, הרי הוא לא שייך לצדקה, כי הוא סמוך על שולחן אביו?". ענה רבנו: "צדקה שאביו לא נותן פגעה ביד בנו". אמרנו לו, שאותה דלקת יש גם לאביו כשנה, והוא נותן מעשר ויותר ממעשר, ויד האב עדיין לא נרפאה. ענה רבנו: "הרי שיש להם דברים אחרים המעכבים לו את הרפואה, ואם רוצה להרבות בזכויות כדי לקוות לרפואה, כיון ש'יד' בדרך כלל קאי על צדקה, שילמד היטב הלכות צדקה". אמרתי שקשה לו ללמוד בשולחן ערוך בעיון עם הנושאי כלים, והסכים רבנו שיוכל ללמוד הלכות הצדקה בספר 'חכמת אדם'. לאחר זמן בישרתי לרבנו שאותו בחור תוך כדי עסק לימודו בהלכות הללו נעלם לו הכאב כלא היה. אמר רבנו בשמחה רבה: "ברוך השם!".

בחור שאל שיש לו כאבים בשן ולא יודעים מה זה. הרי כתוב 'שן בשן', מה חטא בשן שיעשה כנגד זה לרפואתו? ענה רבנו: "הענין אצלו שייך למאכלות אסורות". שאלתי: "מדובר בבחור יר"ש?". ענה רבנו: "אז תשאל אותו האם מקפיד על מים אחרונים, ששייך לאכילה". ואכן שאלו את אותו בחור, ואמר שגדל בילדותו בדרום אפריקה, ורבו שם אכן אמר לו שיכול לנהוג כדעת היש אומרים שבשולחן ערוך שאין כיום חיוב מים אחרונים. סיפרתי זאת לרבינו והגיב: "אם כך, שיקפיד על מים אחרונים".

[מתוך 'כל משאלותיך']